

Kom uw belofte aan de dieren na

Position paper van stichting Wakker Dier

Ten behoeve van het rondetafelgesprek Nota van Wijziging Wet dieren op 29 februari 2024

In de Nederlandse vee-industrie worden jaarlijks meer dan 500 miljoen dieren geminimaliseerd tot producten. In hun vaak korte, ellendige leven staan niet de ontwikkeling, verzorging, sociaal gedrag, spel of individuele behoeftes van deze dieren centraal, maar de massaproductie van melk, eieren en vlees voor zo min mogelijk geld. Voor iedere uitgave in het belang van het dier zelf, zoals weidegang, wordt direct uitgerekend of deze 'investering' in dierenwelzijn wel wordt terugverdiend. Want een dier iets geven omdat hij of zij het verdient, als levend wezen met intrinsieke waarde, dat gebeurt niet in de vee-industrie.

Al in 2001 concludeerde de commissie-Wijffels dat economisering en schaalvergroting van de veehouderij heeft geleid tot amorele verschijnselen. Dat moest anders, beloofde zowel het tweede paarse Kabinet (2002) als het kabinet Balkenende IV (2007). Zo moest uiterlijk in 2022 het perspectief van het dier en zijn soorteigen gedrag leidend zijn voor het welzijn van dieren in de veehouderij. Toch hebben opeenvolgende kabinetten het nagelaten om hier werk van te maken.

Vandaag, ruim twintig jaar later, staan we toch eindelijk aan de vooravond van de inlossing van deze belofte. Een belangrijke stap. Zo is het vanaf 1 juli van dit jaar niet langer toegestaan om een dier pijn te doen of bij een dier letsel te veroorzaken, dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen puur en alleen om deze dieren zo goedkoop mogelijk in stallen te mogen houden. Ondanks het feit dat minister Adema vorig jaar nog zijn handtekening zette onder deze Wet, vraagt dezelfde minister de Kamer nu om deze belofte en de wens van de Staten-Generaal stilletjes weer uit de Wet te schrappen. In plaats daarvan komt hij met een lege, loze verwijzing naar nog onbekende regels die hij eventueel in de toekomst zou kunnen stellen.

Hierdoor worden beide Kamers vrijwel volledig buitenspel gezet over de te nemen maatregelen om te komen tot beter dierenwelzijn in de veehouderij. Stichting Wakker Dier is zeer ontstemd over deze poging van de minister om op ondemocratische wijze dieren nóg langer tot de laatste cent uit te melken en roept de Leden van de Tweede Kamer met klem op om tégen het wetsvoorstel van de minister te stemmen.

In de Wet Dieren is het dankzij amendement Vestering nu zo geregeld dat dieren in de vee-industrie binnenkort wettelijk beschermd zijn tegen grove schendingen van hun lichamelijke integriteit en welzijn. Een maatschappelijk breed gedragen wijziging die een grens stelt aan wat Nederlanders dieren mogen aandoen, puur en alleen om ze op een bepaalde – meestal goedkope en efficiënte – manier te kunnen huisvesten.

Denk bijvoorbeeld aan het bewust onthouden van voedsel aan volwassen plofkippen, omdat ze anders zo extreem snel groeien dat ze nooit oud genoeg worden om eieren te leggen.

Dieren honger laten lijden is strafbaar, maar in de vee-industrie is het nog dagelijks de praktijk. Of denk aan de miljoen eenden die nooit mogen zwemmen in water. Met ernstig dierenleed als gevolg omdat hun zwemvliezen niet geschikt zijn om continu het gewicht van hun lichaam te dragen. Denk aan de krulstaartjes die bij biggetjes worden afgebrand, om te voorkomen dat ze uit verveling, frustratie en stress bij elkaar in de staart bijten. Het zijn slechts enkele voorbeelden van de vele wrede lichamelijke ingrepen en de onmogelijkheid om natuurlijk gedrag te vertonen. Door dit niet langer toe te staan, wordt er een belangrijke stap gezet in de wettelijke bescherming van dieren in de vee-industrie.

De Nota van Wijziging van minister Adema is echter een opvallende poging om beter dierenwelzijn in de vee-industrie tegen te werken. Daarbij lijkt zijn weerstand tegen het amendement vooral ingegeven door zorgen over het verdienmodel van de sector, in plaats van over de miljoenen dieren die op dit moment verre van dierwaardig worden behandeld.

Wakker Dier ontraadt Kamerleden nadrukkelijk om akkoord te gaan met de Nota van Wijziging van minister Adema. Omdat zijn nota geen recht doet aan de oorspronkelijke motie, maar ook omdat hij een wetswijziging wil vervangen door een Algemene Maatregel van Bestuur. Hiermee haalt de minister de controle en bevoegdheid over dit onderwerp weg bij de Tweede en Eerste Kamer. Hij geeft zichzelf en toekomstige ministers het volledige zeggenschap over de invulling van de 'dierwaardige veehouderij'. De vee-industrie en de ethische afwegingen die daarmee gepaard gaan, zijn wat Wakker Dier betreft voor de Tweede Kamer geen zaken om de bevoegdheid over uit handen te geven.

Aanvullend stelt de minister voor om niet artikel 2.1, maar artikel 2.2. in de Wet dieren aan te passen. Dit zwakt het amendement opvallend sterk af. Men zou zelfs kunnen zeggen dat het amendement hierdoor zijn belangrijkste effect verliest. Ernstige overtredingen van artikel 2.1 kunnen als misdrijf strafrechtelijk worden vervolgd. Door het verder inkaderen van de open norm 'redelijk doel' middels het aangenomen amendement Vestering biedt dit een extra handvat voor handhaving. Door de wijziging juist in artikel 2.1 door te voeren, is er bij overtreding sprake van dierenmishandeling. Het kan de NVWA enorm helpen als zij met meer slagkracht kan optreden tegen misstanden.

Het voorstel van minister Adema, door regels op te nemen in artikel 2.2, ontnemt de NVWA deze slagkracht. Ook deze verzwakking van de intenties van beide Kamers vindt Wakker Dier onacceptabel. Het is een vreemde zaak wanneer huisdiereigenaren wél strafrechtelijk vervolgd kunnen worden voor ernstige dierenmishandeling, maar veehouders die verantwoordelijkheid dragen over vele (tien)duizenden dieren, niet.

Veel dierenleed wordt veroorzaakt door het soort houderij. Door systemen waarbinnen niet wordt gekeken naar de behoeften van het dier, maar naar lage investeringskosten, weinig arbeid en efficiënte productie. Het is belangrijk om te realiseren dat het prima anders kan. Sterker nog, er zijn honderden boeren die dat nu al doen. Boeren die het welzijn en de behoeften van dieren een centrale plek geven in hun bedrijfsvoering.

Door de Wet dieren zoals gepland op 1 juli in werking te laten treden, geeft u als Tweede Kamer een duidelijk signaal af aan deze boeren. Het zal ze steunen en toekomstperspectief bieden. Tegelijk geeft u een duidelijke opdracht aan de megaboeren en voedingsindustrie: u sluit de deur voor bedrijven die alleen maar denken aan eigen gewin en de dieren laten opdraaien voor de kosten. Het wordt hoog tijd dat het belang van de dieren zwaarder gaat wegen dan het gewin van de industrie. Stem tegen de wetswijziging van minister Adema, en kom uw lang gemaakte belofte aan de dieren na.